KOOSTE SAAPUNEESTA PALAUTTEESTA JA SIIHEN LAADITUT VASTINEET

1.	**Mielipide 1**	**2**
2.	**Mielipide 2**	**5**
3.	**Mielipide 3**	**7**
4.	**Mielipide 4**	**8**
5.	**Mielipide 5**	**8**
6.	**Mielipide 6**	**8**
7.	**Mielipide 7**	**9**
8.	**Mielipide 8**	**9**
9.	**Mielipide 9**	**10**
10.	**Mielipide 10**	**12**
11.	**Sattasen Kyläseura Ry**	**14**
12.	**Sattasen kalaveden osakaskunta**	**16**

1. MIELIPIDE 1

Mielipide 30.4.2021	***Vastine***
Osayleiskaavan tärkeäksi tavoitteeksi esitetään kaivostoiminnan yhteensovittaminen kestävällä tavalla alueen arvokkaan luonnonympäristön, asumisen ja elinkeinojen kanssa. Katsomme jäljempänä esittävin perustein, että tämän tavoitteen toteutumista ei kaavaluonnoksen perusteella voida varmistaa.	Merkitään tiedoksi.
Kaavaselostuksen tekninen esitystapa ei tue aineistoon perehtymistä valitun kirjasintyypin ja karttaaineiston havainnollisuuden osalta. Kirjasintyypin johdosta mm. otsikointi jää vaikeasti hahmotettavaksi ja kartta-aineisto on osin epäselvää.	Merkitään tiedoksi. Selostus ja sen kartat viimeistellään ehdotuksessa.
Perusteltu päätelmä ei ole toistaiseksi käytettävissä mikä osaltaan vaikeuttaa vaikutusten ja niiden merkityksen arviointia. Vaihtoehtovertailun tulos alistuu tehtyjen selvitysten painotukselle. Yleisenä johtopäätöksenä todetaan, että ”eri hankevaihtoehtojen pohjalta tehty yhdistelmä voisi johtaa ympäristön kannalta parhaaseen toteutusratkaisuun”. Yhdistelmän rakennetta ei kuitenkaan hahmotella tarkemmin, joten johtopäätöksen sisältö ja vaihtoehtovertailun merkitys ja tulos jää epämääräiseksi myös kaavasuunnittelun kannalta.	Osayleiskaavaluonnokset perustuivat YVA-selostukseen ja sen vaihtoehtoihin. Sakatin kaivoshankkeesta toteutetusta ympäristövaikutusten arvioinnista on saatu perusteltu päätelmä 16.8.2023. Osayleiskaavan kaavaluonnos II tehdään perustellun päätelmän jälkeen ja kun osayleiskaavan selvitykset ja vaikutusten arvioinnit ovat riittävät. Hankkeen toteutustavaksi on valikoitunut hankevaihtoehto VE1a, jolla on vähäisemmät vaikutukset Natura-alueeseen, soidensuojelualueeseen ja luonnonsuojelualueisiin, ja jonka teknistä toteutusta on kehitetty eteenpäin YVA-menettelyssä tarkastellusta.
Ympäristömuutosten arviointiin sisältyy vielä tässä vaiheessa monin osin epävarmuutta. Vaikutuksia maanomistajien oikeuksiin on käsitelty suppeasti ja kiinteistöjen käyttöön kohdistuvien vaikutusten ja rajoitusten kannalta arviot ovat puutteellisia. Luonnosvaiheen selvitysten perusteella kaavan vaikutusta yksittäisten maanomistajien rakennuspaikkoihin on vaikea hahmottaa. Maanomistuksen ja kaavoituksen tilannetta tulee havainnollistaa kartta-aineistolla selkeämmin. Kaavaluonnoksen selvitysten perusteella ei voida varmistua siitä, että kaavan sisältövaatimukset toteutuvat ja mm. maanomistajille ei aiheuteta kohtuutonta haittaa. Riskitarkastelua tulee täydentää erityisesti koskien riskien toteutumisen todennäköisyyttä, vaikuttavuutta ja merkitystä mm. ympäröivän maankäytön kannalta mukaan lukien suuronnettomuustilanteiden vaikutukset.	Osayleiskaava luonnosten vaikutusten arviointi perustui YVA-selostukseen ja sen yhteydessä tehtyihin selvityksiin ja arviointeihin. Perustellun päätelmän jälkeen on laadittu kaavaluonnos II ja sen vaikutusten arviointia on täydennetty. Kaavan vaikutukset eri alueille kuvataan kaavaselostuksessa. Osayleiskaava laaditaan siten, että se ei aiheuta maanomistajille kohtuutonta haittaa. Kaavaselostusta täydennetään. Tilojen rantarakennusoikeudet on määritelty voimassa olevassa yleiskaavassa. Rakennuspaikkojen sijainteja saatetaan perustellusta syystä muuttaa. Osa rantarakennuspaikoista on osayleiskaavan kaivosalueella (EK-1 tai EK-2). Kaivosyhtiön tarkoitus on hankkia ne vapaaehtoisilla kaupoilla. Jos tämä ei ole mahdollista, rakennuspaikat korvataan alueidenkäyttölain tai kaivoslain mukaisesti. Kaivostoimintaan liittyvät ympäristöriskit on lyhyesti tuotu esiin kaavaselostuksessa. Tarkemmin häiriö- ja poikkeustilanteissa aiheutuviin riskeihin ja niiden hallintaan voi tutustua YVA-selostuksen taulukossa 31-1. Kaivoksen riskien hallinta ja minimointi jatkuu koko hankkeen suunnittelun ja toteutuksen ajan.
Osayleiskaava laaditaan oikeusvaikutteisena. Kaavan sisältövaatimukset tulee ottaa kattavasti huomioon jo luonnosvaiheessa. MRL 39 §:n 2 momentissa tarkoitetut seikat on selvitettävä ja otettava huomioon siinä määrin kuin laadittavan yleiskaavan ohjaustavoite ja tarkkuus sitä edellyttävät. Yleiskaava ei myöskään saa aiheuttaa maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle kohtuutonta haittaa.	Yleiskaavan valmisteluvaiheessa on tärkeintä tuoda esiin suunnittelun lähtökohdat, tavoitteet ja vaihtoehdot. Yleiskaavaa valmisteltaessa arvioidaan kaavan toteutumisen vaikutukset alueidenkäyttölain yleisten säädösten ja erityisesti yleiskaavan sisältövaatimuksien (AKL 39 §) edellyttämällä tavalla. Vaikutusten arviointi pohjautuu olemassa oleviin ja kaavatyön aikana laadittaviin selvityksiin, karttatietoihin ja

MRL 39 §:n 2 momentissa tarkoitetut seikat on selvitettävä ja otettava huomioon. Kaavan vaikutusten selvittämiselle ja kaavan sisällölle asetetut vaatimukset eivät täyty nähtävillä olevan kaavaluonnoksen osalta.	maastokäynteihin. Vaikutusten arvioinnissa esitetään myös periaatteet mahdollisten vaikutusten estämiseksi tai vähentämiseksi. Kaavaluonnoksessa II ja kaavaehdotuksessa suunnitelma ja vaikutusten arviot täsmentyvät.
Hankkeen vaikutuksia on kuvattu varsin laajasti, mutta vaikutuksia koskevat päätelmät ovat osin epäjohdonmukaisia suhteessa vaikutusten kuvaukseen. Ympäristönmuutosten paikallinen merkitys ei myöskään välity selostuksesta riittävällä tavalla.	Kaavassa osoitetun maankäytön vaikutukset on arvioitu YVA-selostuksen tuottaman selvitys- ja arviointiaineiston perusteella, esitetty yhteenveto laajasta aineistosta ja havainnollistettu kartta- ja taulukkomateriaalilla. YVA:ssa on arvioitu vaikutusten merkittävyyttä. Ensimmäisen valmisteluvaiheen laaja kuuleminen on tuonut merkittävyyden arviointiin lisää tietoa, joka on huomioitu kaavaluonnoksessa II.
Huomautetaan, että hanke muuttaisi olennaisesti ja pitkäkestoisella tavalla alueen maisemaa. Maiseman muutosten kokeminen tulee käsittää myös sosiaalisena vaikutuksena. Myös kaivoshankkeen valaistus muuttaisi maisemaa. Muutos nykytilaan olisi olennainen.	Kaavaluonnosvaihtoehtojen vaikutukset alueen maisemaan on arvioitu ja vaikutusten arvioinnit esitetty kaavaselostuksessa. YVA-menettelyssä on laadittu kaikista vaihtoehdoista maisemavaikutusten arviointi (YVA-selostuksen liite 7 maisema- ja kulttuuriympäristöselvitys) ja havainneaineistoa. Kaavaluonnoksen II liitteeksi laaditaan maisema- ja kulttuuriympäristöselvitys. Valaistuksen maisemavaikutus kohdistuu voimakkaimmin kaivosalueen lähiympäristöön Kitisen jokilaaksoon alueelle niille kohdin, jolla ei ole omaa valaistusta ja toisaalta Viiankiaavan valottomaan maisemaan. Alueen valaistuksesta annetaan kaavamääräys.
Huomautetaan, että äänimaiseman muutos olisi merkittävä sekä asuinalueilla että laajalti ympäristössä rakentamisen ja toiminnan aikana. Melualueiden määrittelyssä huomiota olisi kiinnitettävä myös melun laadullisiin ominaisuuksiin ja erityistä häiritsevyyttä lisääviin tekijöihin. Melualueen määritykseen liittyy olennaista epävarmuutta, sillä selostuksen mukaan mallinnuksessa käytettävän menetelmän tarkkuus on noin kilometrin etäisyydelle noin 3 dB suuntaansa ja suuremmilla etäisyyksillä melun etenemiseen aiheuttaa kulloinenkin säätila hyvin suurta vaihtelua myös myötätuuliolosuhteissa. Melun arvioinnissa on huomattava myös, että vesialueen vaimentaa heikosti ja että kaivoksen toiminnan on oletettu olevan ympärivuorokautista.	Kaivoksen melu on arvioitu sekä päivä- ja yöaikana YVA-menettelyssä. Arviointi on päivitetty Natura-arviointia, osayleiskaavaa ja ympäristölupahakemusta varten. Liikennemelun melualuelaskennat tehtiin käyttäen yhteispohjoismaista tieliikennemelun laskentamallia. Mallia käytetään tie- ja kaivoshankkeissa Suomessa. Kaivoksen sekä rakentamisen toimintojen melu mallinnettiin yleisen teollisuusmelumallin (ISO9613-2) mukaisesti. Melumallinnus huomioi maanpinnan erilaiset heijastukset mm. vesialueilla, ajoradoilla, päällystetyillä pinnoilla sekä maaston muodot. Asutukseen ja virkistykseen kohdistuvan melun vaikutusten arvioinnissa tuloksia verrataan valtioneuvoston asettamiin melun ohjearvoihin. Meluvaikutukset on arvioitu myös YVA-selostuksessa. on päivitetty hankkeen jatkosuunnittelun yhteydessä ja se on huomioitu Natura-arvioinnin täydennyksessä. Päivitetty meluselvitys on kaavaselostuksen liitteenä 6.
Huomautetaan, että vaikutukset ilmanlaatuun muodostuvat varsinaisesta kaivostoiminnasta. Merkittävimmät pölypäästöt muodostuvat sivukivien ja rikastushiekan sijoitusalueille.	Kaavan mahdollistaman hankkeen pölypäästöt ja niiden vaikutukset sekä lieventämiskeinoja on arvioitu YVA-menettelyssä. Pölymallinnus on päivitetty hankkeen jatkosuunnittelun yhteydessä ja sen on huomioitu Natura-arvioinnin täydennyksessä. Pölyvaikutukset on esitetty kaavaselostuksen luvussa 7.1. *Rakentamisen aikaiset vaikutukset* ilmastoon ja ilmanlaatuun johtuvat liikenteen ja työkoneiden pakokaasupäästöistä, rakentamiseen tarvittavan tarvekiven louhinnasta sekä kaivoksen tarvitseman infrastruktuurin rakentamisesta ja sen edellyttämistä muutoksista kuten teiden, maanalaisen kaivoksen

	sisäänkäynnin, rikastamon ja erilaisten varastoalueiden ja -altaiden rakentamisesta. *Kaivoksen toiminnan aikana* syntyvät pitkäaikaisimmat ja samalla merkittävimmät vaikutukset. Ilmastovaikutuksia sekä vaikutuksia ilmanlaatuun aiheutuu työkoneiden pakokaasupäästöistä ja malmin louhinnasta, murskauksesta, rikastuksesta, lämmityksestä sekä sivukiven ja rikastushiekan käsittelystä. Päästöjä aiheutuu myös rikasteen ja erilaisten raaka-aineiden, kuten kemikaalien, kuljettamisesta sekä työmatkaliikenteestä. Päivitetty pölymallinnus on esitetty Natura-arvioinnin täydennyksen liitteenä 8. Pävitetyn pölymallinnuksen tulokset on huomioitu kaavaselostuksen vaikutusten arvioinnissa luvussa 7.2.
Huomautetaan, että vaikutusten maa- ja kallioperään arvioidaan olevan suuruusluokaltaan suuria. Louhinta vaikuttaa paikallisiin hydrogeologisiin olosuhteisiin esim. muuttamalla pohjaveden virtausreittejä ja alentamalla pohjaveden pintaa. Hydrogeologisten muutosten merkitystä tulee tarkastella sekä ympäristön että kiinteistöjen käyttötarpeiden kannalta.	Vaikutukset maa- ja kallioperään on arvioitu YVA-selostuksessa ja huomioitu kaavaselostuksen luvussa 7.5. Maaperään kohdistuvien vaikutusten arvioidaan olevan kaivoksen toimintavaiheessa suuruudeltaan pieniä. Kallioperään kohdistuvat vaikutukset aiheutuvat toiminnan aikana maanalaisen kaivoksen louhinnasta. Louhittavat massamäärät ovat suuria, louhinnan ajallinen kesto pitkä ja muutokset ovat luonteeltaan pysyviä, joten vaikutusten arvioidaan olevan suuruusluokaltaan suuria. YVA-menettelyn jälkeen, hankkeen jatkosuunnittelussa pohjavesimallia on tarkennettu Natura-arvioinnin täydennyksen liite 6. Mallin päivityksessä on huomioitu ELY-keskuksen perustellussa päätelmässä esiin nostamia puutteita sekä niihin liittyviä epävarmuuksia. Päivitetyn pohjavesimallinnuksen tulokset on huomioitu Natura-arvioinnin päivityksessä sekä osayleiskaavan vaikutusten arvioinnissa.
Huomautetaan, että vesistövaikutukset olisivat tuntuvat. Puhdistettujen vesien vaikutusarviointiin liittyy epävarmuuksia. Viitataan ns. varovaisuusperiaatteen merkitykseen maankäytön suunnittelussa.	Vesistövaikutukset on arvioitu YVA-selostuksessa ja huomioitu kaavaselostuksessa. Varsinaisen kaivostoiminnan aiheuttamia vaikutuksia Kitisen veden pitoisuuksiin, vesiekologiaan ja vesieliöstöön on arvioitu laajasti YVA-selostuksessa vedenlaatumallin avulla. Vaikutukset pintavesiin jäävät kaikissa kaavavaihtoehdoissa kokonaisuutena tarkastellen vähäisiksi. YVA-selostuksen liitteenä 15 Sakatin vesistökuormituksen vaikutus Kitisen ainepitoisuuksiin jokimallin avulla arvioituna, jonka mallinnus koskee nimenomaan Kitisen jokea, 16 kaivoksen vesitase ja 17 pohja- ja pintavesien tarkkailutulokset. Kaavassa varataan riittävät alueet kaivoksessa muodostuvien vesien käsittelyyn ja ohjaamiseen. Ympäristö- ja vesitalousluvassa annetaan yksityiskohtaiset määräykset vesien käsittelylle ja johtamiselle.
Tehtyjen selvitysten perusteella vaikuttaa ilmeiseltä, että kaava ei ole hyväksyttävissä ilman valtioneuvoston poikkeamislupaa, sillä hankkeen merkittäviä kielteisiä vaikutuksia Natura-arvoihin ei ilmeisestikään kyetä sulkemaan pois varovaisuusperiaatteen edellyttämällä tavalla. Varaamme mahdollisuuden täydentää mielipidettämme Natura-arvoihin kohdistuvien vaikutusten osalta.	Kaavaa valmistellaan luonnonsuojelulain sekä alueidenkäyttölain mukaisesti. Kaavan hyväksyminen edellyttää Sakatin kaivoshankkeen vaihemaakuntakaavan hyväksymistä ja vaihekaavan tulee olla kuulutettu voimaan sekä kaivoshankkeen kannalta myönteistä luonnonsuojelulain 39 §:n päätöstä, että soidensuojelulainsäädännön muutosta.

Poikkeamisluvan myöntäminen edellyttää, että valtioneuvosto yleisistunnossa päättää, että hanke tai suunnitelma on toteutettava erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavasta syystä eikä vaihtoehdoista ratkaisua ole. Näitä edellytyksiä ei toistaiseksi ole tarkemmin tarkasteltu. Luonnonsuojelulakia sovellettaessa on otettava huomioon paitsi luontodirektiivi myös sen soveltamista koskeva Euroopan unionin tuomioistuimen (EUT) oikeuskäytäntö, jossa korostuu erityisesti varovaisuusperiaatteen merkitys.	
Vaikutukset rakennuspaikkoihin tulee kuvata selkeämmin ja kattavammin sekä varmistaa ja osoittaa, että maanomistajille ei aiheuteta kohtuutonta haittaa. Kaavaselostuksesta tai selvityksistä ei ilmene, millä perusteella kielteiset vaikutukset yksittäisiin kohteisiin kuten rakennuspaikkoihin on tässä vaiheessa arvioitu vähäiseksi maanomistajien kannalta.	Ympäristövaikutusten arvioinnissa hankkeen vaikutukset lähiympäristön maankäyttöön on arvioitu pohjoisen yhdystien vaihtoehdoissa kohtalaisiksi kielteisiksi ja eteläisen yhdystien vaihtoehdoissa vähäisiksi kielteisiksi. Suunnittelualueella on rakennuspaikkoja, joita joudutaan siirtämään tai korvaamaan. Rakennuspaikkojen siirrot on kuvattu kaavaselostuksen kohdassa 6.6.1. Kaavaluonnosvaihtoehtojen välillä ei ole merkittäviä eroja, sillä kaikki vaihtoehdot saattavat edellyttää rakennuspaikkojen siirtämistä. Osayleiskaava laaditaan niin, että se ei aiheuta maanomistajille kohtuutonta haittaa. Hankkeen vaikutukset yksittäisiin kohteisiin kuten rakennuspaikkoihin on arvioitu vähäisiksi. Korvattavat rakennusoikeudet kaivosalueen (EK-1) toteuttajan tulee korvata viimeistään kaivostoimituksen yhteydessä..

2. MIELIPIDE 2

Mielipide 14.4.2021 ja täydennys 30.4.2021	***Vastine***
Kunnan kaavaesitykset perustuvat Sakatti Mining Oy:n tilaamaan ja maksamaan selvitykseen. Tämä ei johda puolueettomaan ja oikeudenmukaiseen arvioon mahdollisista haitoista asuin- ja muihin kiinteistöihin. Myös YVA-menettely on kesken ja ELY-keskus on pyytänyt lisäselvityksiä koskien mahdollisen kaivoksen ympäristövaikutuksia.	Kaavaluonnos II kaavaselostus ja vaikutusten arvioinnit on laadittu valitun hankevaihtoehdon ja täydennettyjen aineistojen pohjalta. Natura-arvioinnin päivityksen yhteydessä laadittiin uusia tarkentavia selvityksiä ja päivitetty pohjavesimallinnus. Natura-arvioinnin päivitys valmistui 6.2.2025. Viranomaistahot ottavat kantaa selvitysten ja arviointien riittävyyteen.
Huomautetaan, että Ruotsin Kaunisvaarassa kaivostoiminnan aiheuttamat vaikutukset pohjaveteen olivat ennalta arvaamattomat ja pohjaveden pinnan lasku oli 16 m konsulttien arvioiman muutamien kymmenien senttien sijaan.	Kaivoshankkeet eroavat toisistaan sekä tekniikassa että vaikutuksissa. Sakatti toteutetaan maanalaisena kaivoksena. Viranomaistahot ottavat kantaa selvitysten ja arviointien riittävyyteen.
Ei ole otettu huomioon Kitisen länsirannalla oleville kiinteistöille tulevia melu-, pöly- ja tärinähaittoja eikä valosaastetta. Pölyn osalta arviot mm. asbestin mahdollisista vaaroista puuttuvat.	Kaavaluonnos perustui YVA-selostuksen tuottamiin tietoihin, selvityksiin ja vaikutustenarviointeihin. Vaikutusten arvioinnit ulottuvat myös Kitisen länsirannalle mm. melu, pöly, liikenne, maisema, rakennettu kulttuuriympäristö. Viranomaistahot ottavat kantaa selvitysten ja arviointien riittävyyteen.. Kaavaluonnos II kaavaselostus ja vaikutusten arvioinnit on laadittu valitun hankevaihtoehdon ja täydennettyjen aineistojen pohjalta. Natura-arvioinnin päivityksen yhteydessä laadittiin uusia tarkentavia selvityksiä ja päivitetty pohjavesimallinnus. Natura-arvioinnin päivitys valmistui 6.2.2025.

Kaavoituksen edustaja on melun osalta esittänyt perusteluiksi 4-tieltä kantautuvaa melua, joka ajoittain ylittää sallitut arvot. Tämä ei mielestämme oikeuta muita toimijoita ylittämään sallittuja meluarvoja.	YVA:n yhteydessä on mallinnettu sekä valtatien että kaivoshankkeen aiheuttamat melupäästöt ja niiden yhteisvaikutukset. Näin voidaan tutkia missä ohjearvot ylittyvät ja missä melun torjunnalla saavutetaan paras tulos. Melumallinnusta on päivitetty hankkeen jatkosuunnittelun yhteydessä. Meluvaikutuksia on arvioitu osayleiskaavan luvussa 7.1. Valtatie 4 meluntorjunnasta vastaa Lapin elinvoimakeskus.
Vaikutusten arvioinnin raja on kaikissa vaihtoehdoissa asetettu kohdallamme kulkemaan Kitisen uomassa. Huolimatta siitä, että joissakin vaihtoehdoissa pastalaitoksen sijainniksi on esitetty Kitisen itärantaa ja lisäksi alueelle tulisivat huoltotiet ja kuljettimet. Tulevaisuudessa, kaivoksen rakentamisen so. louhinnan edettyä riittävän pitkälle kaivosyhtiön suunnitelmissa on ilmeisesti rakentaa malmion hyödyntämistä tehostava hissikuilu ko. esiintymän kohdalle Kitisen itärannalle ja tähän liittyvät kuljettimet ja huoltotiet Viittaan tässä yhteydessä edellä esitettyyn lausumaamme käytetystä konsulttiyhtiöstä ja asiaan liittyvistä sidonnaisuuksista: vaikutusarviointi ei mielestämme perustu todelliseen arviointiin.	Osayleiskaavan muutos tehdään kaivostoimintojen kannalta välttämättömälle alueelle. Vaikka kaava-alue rajautuu lännessä Kitiseen, hankkeen vaikutukset arvioidaan kaava-aluetta laajemmalta alueelta siltä osin kuin vaikutusten arvioidaan ulottuvan kaava-alueen ulkopuolelle. Kaavaluonnos II on laadittu jatkosuunnitteluun valitun hankevaihtoehdon perusteella, johon ei sisälly kuilunostimen eikä pastalaitoksen sijoittamista Kitisen itärannalle. Hankkeen vaikutusten arvioinnin riittävyyteen viranomaiset ottavat kantaa sekä YVA- että Natura-arvioinnin ja kaavoituksen yhteydessä.
Mielestämme mitään vaihtoehtoa ei voi esitetyn laisena hyväksyä. Kaikista vaihtoehdoista puuttuvat vaikutukset asuinkiinteistöihimme. Ko. vaikutukset ovat erityisen suuret rannan tuntumassa sijaitseville asuinkiinteistöille. Jo nyt on havaittu kiinteistöjemme kauppojen pysähtyminen, kaivospäätöksen synnyttyä nollautuvat kiinteistöjemme arvot. Vaikutusalueen rajaa ei voi sijoittaa Kitisen uomaan, vaan kaivosyhtiölle tulee muodostua kaivoshankkeen toteutuessa lunastus- ja korvausvelvollisuus koskien kiinteistöjämme.	Kaivoksen vaikutusten arviointi osoittaa, että mitään ympäristöterveyteen perustuvaa tekijää – melun ohjearvoja, ilmanlaadun raja-arvoja tai tärinän hyvien asuinolosuhteiden luokitusta, ei ylitetä Kitisen länsirannalla. Vaikutusten arviointi on tehty koko vaikutusalueella. Kiinteistöjen ja rakennusten arvoihin vaikuttavat monet yhteiskunnalliset ja taloudelliset tekijät. Kaivostoiminnan lisääntyminen on monin paikoin lisännyt kiinteistöjen arvoa. Mutta arvonkehitykselle ei kuitenkaan ole olemassa tutkittua perustetta, joka osoittaisi yksiselitteisen syy-yhteyssuhteen nimenomaan kaivoshankkeiden ja niiden lähialueiden kiinteistöjen arvonkehityksen välillä.
Kuntalaisten yhdenvertainen kohtelu ei ole toteutunut Teams-yhteydellä järjestettyjen tilaisuuksien osalta.	Sodankylän kunta järjesti yhteisen yleisötilaisuuden Sakatin osayleiskaavan ja Kirkonkylän osayleiskaavan muutoksen valmisteluaineiston sekä valtatien 5 aluevaraussuunnitelman esittelystä etäyhteydellä 24.3.2021 koronarajoituksien vuoksi. Aineistoon oli mahdollista tutustua kunnanvirastolla tai kunnan kotisivuilla. Koronatilanteen vuoksi kaavan valmisteluaineiston tutustumiseen kunnanvirastolla pyydettiin varaamaan aika. Kaavan valmisteluaineisto oli myös nähtävillä kunnan kotisivuilla osoitteessa www.sodankyla.fI/kaavat. Jatkossa tilaisuudet järjestetään ns. hybriditilaisuuksina, jotta mahdollisimman monella on mahdollisuus osallistua tilaisuuksiin. Kaikilla ei ole mahdollisuutta tulla paikan päälle.
Kiinteistöjen kelpoisuus asumiseen on kaivoksen toteutuessa menetetty. Esitetään kaavan palauttamista valmisteluun.	Kitisen länsirannan asunnoilla ja loma-asunnoilla ei ylitetä melun ohjearvoja, ilmanlaadun raja-arvoja tai tärinän hyvien asuinolosuhteiden luokitusta. Kaavassa annetaan määräykset Kitisen itärannan säilyttämisestä luonnonmukaisena suojavyöhykkeenä.

3. MIELIPIDE 3

Mielipide 29.4.2021	***Vastine***
Sakatin osayleiskaavan kaavoituksessa edetään vaarallisesti etukenossa. Ympäristövaikutusten arviointi on puutteellinen eikä tule täydentymään uudella lausuntokierroksella kuin teoriassa. Tämä ei tule riittämään, kun asiaa arvioidaan EU tasolla.	YVA-lain mukaan vaikutusten arviointi on tehtävä hankkeen suunnittelun varhaisessa vaiheessa, kun hankkeen toteuttamisvaihtoehtoja on vielä avoinna. Valmisteluaineistosta ensimmäisessä kuulemisessa esitettiin 6 hankevaihtoehtoa kaavaluonnoksina ja vaikutusten arvioinneissa tukeuduttiin YVA-menettelyn tuottamaan tietoon. Osayleiskaavan luonnos II perustuu YVA-menettelystä annetun perustellun päätelmän jälkeen tarkentuneeseen hankevaihtoehtoon, joka on huomioitu myös Natura-arvioinnin täydennyksessä. Lisäksi osayleiskaavan luonnos II perustuu vaihemaakuntakaavassa tehtyihin ratkaisuihin ja niiden vaikutusten arviointeihin.
Kunnan velvoite on tuoda kaikkia asiaa koskevat faktat kuntalaisten tietoisuuteen. Kunta ei valitettavasti ole tätä tehnyt. Esim. cost-benefit-laskelmaa ei kunta ole tehnyt.	Hankkeiden ympäristövaikutusten arviointi on Suomessa hankevastaavien tehtävä. YVA:ssa ja kaavoissa on laajat kuulemiset. Näin kaikilla kuntalaisilla ja muilla osallisilla sekä viranomaisille on useita kertoja tilaisuus tulla kuulluksi. Kunta on tiedottanut ja osallistanut sekä tiedottaa ja osallistaa kuntalaisia yhteistyössä hankkeesta vastaavan kanssa hankkeen eri vaiheissa, kun hankkeeseen liittyvä yksityiskohdat ja suunnittelulliset seikat ovat tarkentuneet. Kunnan tehtävänä on toimia kunnan edun mukaisesti parhaalla mahdollisella tavalla, mikä tarkoittaa myös kuntalaisten edun turvaamista. Kunnan tehtävät ovat lakisääteisiä ja siten yksiselitteisiä myös kaavoitusprosessin aikaisen tiedottamisen suhteen. YVA:ssa on laajasti arvioitu hankkeen aluetaloudellisia vaikutuksia. (liite 22) Julkisuusperiaatteiden mukaisesti, sekä YVA- että kaava-aineistot ovat julkisia.
Mikä on se yksiselitteinen peruste, jolla Sodankylän kunnan pitäisi edistää yksityisen ulkomaisen firman hanketta etukenossa, kun hanke ei palvele yleistä etua, erittäin tärkeää etua, ei ole pitkäjänteinen ja tulevia sukupolvia palveleva eikä ole yhteiskunnallisesti pakottava?	Sodankylän valtuusto hyväksyi 4.6.2026 § 46 Sodankylän kaivosohjelman 2026-2030. Kaivosohjelman tarkoituksena on toimia kunnalle strategisena ohjausvälineenä, joka suuntaa ja tukee kaivostoiminnan kehitystä alueella. Ohjelma pyrkii luomaan kestävän pohjan kaivosteollisuudelle, joka hyödyttää paikallista yhteisöä, ympäristöä ja taloutta. Sodankylän kunta haluaa määrittää selkeästi oman tahtotilansa kaivostoiminnan suhteen. Kunnan tavoitteena on edistää kaivostoimintaa tavalla, joka vahvistaa paikallista elinvoimaa, turvaa ympäristön kestävyyden ja rakentaa luottamusta paikallisyhteisöjen kanssa. Kaivosohjelmassa kunta linjaa tavoitteekseen, että paikkakunnalla harjoitettava kaivostoiminta on kunnan arvojen mukaisesti *sosiaalisesti, taloudellisesti ja ympäristöllisesti kestävää*. Sakatin kaivoshankkeen yleiskaavoituksesta on päätetty Sodankylän kunnanhallituksessa 29.1.2019 § 35. Sodankylän kunnan ja AA Sakatti Mining Oy:n kaavoituksen käynnistämissopimus on hyväksytty

	kunnanhallituksessa 23.4.2019. Kunnan luottamushenkilöt ovat linjanneet, että hanketta edistetään. Euroopan Unioni on nähnyt Sakatin kaivoshankkeen tärkeäksi kriittisten mineraalien omavaraisuuden kannalta. Sillä on myös suuri merkitys kunnan elinvoiman kannalta.

4. MIELIPIDE 4

Mielipide 30.4.2021	***Vastine***
Kaivosinfra tulisi keskittää Kuusivaaran alueelle eikä hajauttaa, jolloin vaikutukset olisivat lievemmät. Mikäli kaivosvarauksia osoitetaan yksityisten maille, niin ne on korvattava maanomistajille. Poronhoidolle aiheutuvista haitoista ja korvauksista pitäisi myös neuvotella poronomistajien kanssa, eikä ainoastaan paliskunnan kanssa.	Kaavaluonnos II on valmisteltu sellaisen hankevaihtoehdon perusteella, jonka vaikutukset Natura-alueeseen ovat mahdollisimman lievät. Maanpäällinen kaivosinfra ja tehdasalue keskitetään Kuusivaaran alueelle. Osayleiskaava laaditaan niin, että se ei aiheuta maanomistajille kohtuutonta haittaa. Hankkeen vaikutukset yksittäisiin kohteisiin kuten rakennuspaikkoihin on arvioitu vähäisiksi. Korvattavat rakennusoikeudet kaivosalueen (EK-1 ja EK-2) toteuttajan tulee korvata viimeistään kaivostoimituksen yhteydessä. Lakisääteiset neuvottelut käydään poronhoitolain mukaan paliskuntien kanssa, mutta jokaista osallista kuullaan. Poronhoitolain 53 §:n mukainen Sakatin osayleiskaavan valmisteluvaiheeseen liittynyt neuvottelu käytiin 21.1.2021. Kaavaluonnosten nähtäville asettamisen jälkeen tullaan järjestämään uusi neuvottelu.

5. MIELIPIDE 5

Mielipide 12.4.2021	***Vastine***
Moottorikelkka ura voi olla ura-merkinnällä, ei saa tehdä virallista kelkkareittiä.	Kaavaan ei merkitä virallista moottorikelkkailureittiä vaan olemassa oleva moottorikelkkailu-ura ja voimassa olevan yleiskaavan mukaisesti moottorikelkkailureitin yhteystarve. Koska kaivosalue (EK-1) sijoittuu osalle nykyistä moottorikelkkailu-uraa, osoitetaan kaavassa korvaava reitti kaivoksen aidatun alueen ulkopuolelle. Reitti perustetaan eri toimituksessa. Moottorikelkkailu-ura neuvotellaan kunnan kanssa.

6. MIELIPIDE 6

Mielipide 30.4.2021	***Vastine***

Kaivoksen liikenne tulisi ohjata Sattasen kohdalla Kitisen itäpuolitse. Ei kannata yhdystietä Sattasen kylän pohjoispuolelle, mikä ohjaisi tämänkin kaivoksen liikenteen nelostielle. Mikäli yhdystie tulisi Sattasen kylän pohjoispuolelle ja liikenne ohjautuisi kylän läpi, on kylän kohdalle rakennettava kevyen liikenteen väylä.	YVA-menettelyssä arvioitiin sekä pohjoinen että eteläinen yhdystie. Sodankylän kunnan ja Lapin Liiton aloitteesta on käynnistetty aluevaraussuunnittelu valtatien 5 ja kaivoksen yhdysteiden merkitsemiseksi Kirkonkylän ja Sakatin kaivoshankkeen osayleiskaavoihin. Pohjoisesta yhdystiestä on myös tehty aluevaraussuunnitelma. Molemmat yhdystievaihtoehdot esitetään osayleiskaavan kaavaluonnoksessa II. Sodankylän kirkonkylän osayleiskaavan muutoksella tutkitaan valtatien sijainti Sakatin osayleiskaava-alueen eteläpuolella. Aluevaraussuunnitelman tavoitteena on tarjota tarkempaa tietoa valtatien 5 uuden tielinjauksen vaikutuksista kaavaratkaisujen ja päätöksenteon tueksi. Samassa yhteydessä laaditaan aluevaraussuunnitelma myös kaivoksen yhdystiestä. Suunnittelussa pyritään minimoimaan yhdystien haitalliset vaikutukset.

7. MIELIPIDE 7

Mielipide 30.4.2021	***Vastine***
Mikäli kaivos tuottaa pölypäästöjä pelloille ja heinäsato pilaantuu poroille kelpaamattomaksi, täytyy kaivosyhtiön korvata menetetty sato täysimääräisesti.	Pölylaskeuman vaikutuksista porojen ravintoon tehtiin selvitys. Pölyn leviämisen ja laskeuman mallinnuksella on arvioitu vaikutuksia porojen ravintoon. PHL 53 § mukaisia neuvotteluja mm. lieventämistoimista jatketaan.

8. MIELIPIDE 8

Mielipide 14.4.2021	***Vastine***
Mielipiteessä esille nousivat seuraavat: a) Metsänomistajien yksityistien viereen tulee kaivoksen omat tiet. Nämä tulee tehdä ylöspäin kauempaa. b) Voiko kaivoksen alle jääviä metsiä enää käyttää kulkemiseen? c) Talvella kuljetaan järven jään yli hakemaan puut. Kaivoksen toimiessa järvi on sulana. Mistä jatkossa saadaan puut? d) Mistä jatkossa haetaan marjat? e) Tulee liikennekaaos.	a) Kaivoksen yhdystiet suunnitellaan kaivoksen portille saakka. Teiden hallinnollinen luokka eli onko se yksityistie vai yleinen tie, päätetään osayleiskaavaluonnosten valmisteluaineistosta kuulemisen jälkeen. Nykyinen yksityistie Kuusivaaraan säilyy molemmissa vaihtoehdoissa. Uusi yhdystie osin korvaa yksityistien. b) Kaivosteollisuusalue Kuusivaarassa aidataan. Aidan paikka ja rakentamisen aikataulu määrätään kaivosluvassa. Maanalaisten kaivostoimintojen aluetta ei aidata. Siellä liikkumista ei rajoiteta. Kaivosalueen maa-alueiden haltuunotosta päätetään kaivostoimituksessa. c) Kaivoksen vedet eivät lämmitä Kitisen vettä eikä lisää sen virtaamaa. Raakavedenotolla ja purkuvedellä voi olla vaikutuksia jäätilanteeseen vedenotto- ja purkukohdan välittömässä läheisyydessä. Alueet tullaan merkitsemään maastoon. Kaivoksella ei ole laajempialaista vaikutusta jäätilanteeseen, ja Kitisen pystyy jatkossakin kylminä talvina

f) Metsästys loppuu. g) Järveen ei voi mennä uimaan. Virkistysmahdollisuudet viedään. h) Mansikan viljely loppuu pölyn takia. i) Tuleeko kotoa lähtö?	ylittämään talvella jäitä pitkin. Kaivoksen yhdystietä voivat maanomistajat käyttää kuljetuksiin. d) Aidatulla kaivos- ja kaivosteollisuusalueella ei voi jokaisen oikeuksilla marjastaa. e) Kaivostoiminnan liikennemäärät on arvioitu. Liikenteen sujuvuuden ja turvallisuuden takaamiseksi. Sodankylän kunnan ja Lapin Liiton aloitteesta on laadittu aluevarayssuunnittelu valtatien 5 ja kaivoksen yhdysteiden merkitsemiseksi Kirkonkylän ja Sakatin kaivoshankkeen osayleiskaavoihin. Pohjoisen yhdystien aluevaraussuunnitelma laadittiin v. 2025. f) Aidatulla kaivos- ja kaivosteollisuusalueella ei voi metsästää. Maanomistajalla on oikeus metsästää ja määrätä siitä omilla maillaan tai vuokrata metsästysoikeuttaan. g) Aidattu kaivos- ja kaivosteollisuusalue eivät sovellu virkistyskäyttöön. Ympäröiviä alueita voi käyttää virkistykseen. Maanalaisen kaivoksen maanpinnalla virkistyskäyttö voi jatkua. Kaivoksella ei ole vaikutusta Kitisen virkistyskäyttöön. Vaikutukset Kitisen veden laatuun on arvioitu pieneksi. h) Pölymallinnus on päivitetty hankkeen jatkosuunnittelun yhteydessä. Pölyvaikutukset on esitetty kaavaselostuksen luvussa 7.2. i) Mielipiteen esittäjän tila on Kitisen länsirannalla Sattasen kylässä. Hankkeen vaikutukset eivät estä asumista Sattasessa. Mallinnusten mukaan melu- ja pölyvaikutukset eivät sinne yllä. Osa kaivoksen rakenteista voi sinne näkyä. Kitisen itärannalle perustetaan eheä ja puustoinen maanpäällinen suojavyöhyke haitallisten vaikutusten lieventämiseksi.

9. MIELIPIDE 9

Mielipide 30.4.2021	***Vastine***
YVA-selostus on monin paikoin puutteellinen haittojen arvioinnin osalta. Kaavan valmistelun lähtökohta on virheellinen, koska sen mukaan ympäristöhaittoja ei aiheutuisi Kitisen länsipuolelle. Kaavan valmistelussa ei ole huomioitu kaivoksen aiheuttamia negatiivisia haittavaikutuksia vaikutusalueella asuvien ihmisten terveydelle eikä vakituisessa asuin- ja yrityskäytössä oleville kiinteistöille tai niiden arvolle. Näin ollen jää käsittelemättä myös haittojen minimointi ja kompensointi kokonaisuudessaan lähialueen asukkaille.	Kaavaluonnos perustui YVA-selostuksen tuottamiin tietoihin, selvityksiin ja vaikutustenarviointeihin. Vaikutusten arvioinnit ulottuvat myös Kitisen länsirannalle mm. melu, pöly, liikenne, maisema, rakennettu kulttuuriympäristö. Viranomaistahot ottavat kantaa selvitysten ja arviointien riittävyyteen. Osayleiskaavan luonnos II perustuu YVA-menettelystä annetun perustellun päätelmän jälkeen tarkentuneeseen hankevaihtoehtoon, joka on huomioitu myös Natura-arvioinnin täydennyksessä. Lisäksi osayleiskaavan luonnos II perustuu vaihemaakuntakaavassa tehtyihin ratkaisuihin ja niiden vaikutusten arviointeihin. Kitisen länsirannan asunnoilla ja loma-asunnoilla ei ylitetä melun ohjearvoja, ilmanlaadun raja-arvoja tai tärinän hyvien asuinolosuhteiden luokitusta. Kaavassa annetaan määräykset Kitisen itärannan säilyttämisestä luonnonmukaisena suojavyöhykkeenä.

Muistutuksen jättäjä on erityisen huolissaan puutteellisista perustilaselvityksistä, joiden pohjalta on arvioitu kaivoksen mahdolliset haitat. Sattasen kylän osalta ei ole esim. tehty pölyn perustilamittausta. Melun perustilamittaus on tehty Sattasen kylässä valtatie 4:n välittömässä läheisyydessä eikä se anna todellista kuvaa melun nykytilasta. Melun perustilamittaus tulisi tehdä myös kauempaa.	Osayleiskaavassa voidaan osoittaa meluntorjunta tarve suunnittelualueella. Valtatie 4 ei kuulu osayleiskaavan suunnittelualueeseen lukuun ottamatta pohjoisen yhdystievaihtoehdon linjauksen ja valtatien 4 liittymän ympäristöä. Sattasen kylässä on tehty pölylaskeumamittaukset syksyllä 2021-2022.
Pölyn perustila tulisi selvittää kaivoksesta länteen Sattasen kylän kohdalla sekä esim. 5 ja 10 km päässä kaava-alueesta.	Kaavaa ja ympäristölupaa varten arvioidaan kaavan toteuttamisesta aiheutuva pöly, sen torjunta ja leviäminen. Pölyn perustila on selvitetty noin 20 km säteellä kaivoshankkeesta ja uusi perustilan tarkkailu on toteutettu2021-2022.
YVA-selostuksessa ei oteta kantaa yksittäisille poronhoitajille aiheutuvasta haitasta eikä sen kompensoinnista.	Poronhoitolain mukaisia neuvotteluja paliskuntien kanssa käydään kaikkien lupahakemusten ja kaavojen yhteydessä ja hankkeen toteuttamisessa. Paliskunnan kanssa neuvotellaan lieventämistoimista ja korvauksista.
Pölyn haittaa eläinrehulle tai ihmisravinnolle ei ole YVA-selostuksessa arvioitu lainkaan eikä siten ole arvioitu myös ko. haitan lieventämistä ja kompensaatiota. Pölyn kertymistä rehuun, lumelle ja sitä kautta eläimille aiheutuva haitta tulee arvioida. Haitat on korvattava ja kompensoitava haitan kärsijöille. YVA-selostuksen pölymallinnuksessa käytetty laskeutuvan pölyn raja-arvo kasvillisuudelle on erittäin kyseenalainen, koska lähteenä on käytetty väliaikaiseen käyttöön tarkoitettua opasta, ei tutkimusta. Pölyn vaikutukset ihmisten ravintokasveille ja sitä kautta ihmisten terveyteen tulee arvioida. Haitat on korvattava ja kompensoitava haitan kärsijöille.	Sakatin kaivoksen suunnittelualueen läheisyydessä on mitattu säännöllisesti pölylaskeuman tilannetta vv. 2016 - 2018 aikana 20 eri mittauspisteestä. Mittauspisteet ulottuvat noin 20 km:n säteelle Viiankiaavalta. Pölylaskeuman mittaustuloksia on analysoitu noin kuukauden välein elokuusta 2016 lähtien. Pölylaskeuman vaikutuksista porojen ravintoon tehtiin selvitys. Kaivosta ja osayleiskaavaa suunnitellaan niin, että haitat olisivat mahdollisimman vähäiset. Jos haittoja jää, niiden korvaamisesta haitan kärsijöille käsitellään kaivostoimituksessa.
YVA-selostuksessa ilmenee, että Sattasen kylän alueella ylitetään kaivoksen rakennus- ja toiminta-aikana melun pysyvälle asutukselle asetetut raja-arvot. Miten tämä voi olla mahdollista? Voiko kaivosyhtiö rikkoa laissa asetettuja meluarvoja vain koska joku toinenkin toimija ylittää ne? Kaivosyhtiö suunnittelee meluvallien rakentamista ainoastaan Viiankiaavan suuntaan. Niitä tulisi rakentaa myös Sattasen kylään päin, jos kaivos toteutetaan. Meluhaitat on korvattava ja kompensoitava haitan kärsijöille.	Osayleiskaavan kaavaluonnokseen II melumallinnus on päivitetty. Mikäli kaavan toteuttaminen saattaa aiheuttaa melun ohjearvoja suurempaa melua, kaavaan merkitään meluntorjuntatarve. Sattasen kylään kohdistuu pääasiassa valtatien 4 liikenteen aiheuttamaa melua. Kaivoksen melu Sattasen kylään jää alle melun ohjearvojen.
Liikennemäärät kasvavat Sattasen kylässä etenkin, jos tielinjaukseksi valitaan pohjoinen vaihtoehto. Kylän kohdalla on vain yksi alikulku jalankulkijoille. Sakatin kaivoksen toteutuessa alikulkuja tulisi olla vähintään kolme, joista yksi autoliikenteelle.	Valtatien 4 liittymä suunnitellaan liikenneturvallisesti.
Purkuvesiputkea ei saa missään tapauksessa vetää kylän kohdalle. Purkuvesi tulisi johtaa Kelukosken padon alapuolelle. Haitat on korvattava ja kompensoitava haitan kärsijöille.	Yleiskaavassa varataan kaivoksen apualue purkuputkelle Kuusivaran yksityistien viereen. Putkella puhdistetut kaivosvedet johdetaan lähelle Kelukosken voimalaa.
Osallistaminen kaivoksen valmisteluprosessiin on ollut erittäin heikkoa ja kaivosyhtiön toiminta kyseenalaista. Tietoa ei ole pyynnöistä huolimatta annettu. Kaivosyhtiö on luvannut jakaa esityksiä tilaisuuksista, mutta jälkeenpäin kieltäytynyt materiaalin jakamisesta. Kaivosyhtiö on yrittänyt estää	Eri ryhmien intressejä selvitetään kaavoituksen kuulemisvaiheilla ja -tilaisuuksilla. YVA-menettelyn yhteydessä on tehty laajaa osallistamista ja kuultu eri ryhmiä useiden vuosien aikana.

avoimessa tiedotustilaisuudessa jaetun kartan välittämisen Sattasen kyläläisille, jotka eivät päässeet paikalle.	Ennen kaavan valmisteluaineistosta kuulemista (kaavaluonnos) käytiin PHL 53 § mukainen neuvottelu ja kaavan valmisteluaineistoa esiteltiin 23.3.2021 yleisötilaisuudessa. Kaavaluonnoksen II valmisteluaineistosta kuulemisen yhteydessä järjestetään yleisötilaisuus. Kaavoituksen edetessä järjestetään seuraava PHL 53 § mukainen neuvottelu.
Paras vaihtoehto on VE0 eli että kaivoshanketta ei toteuteta. Vaadimme kaavan palauttamista valmisteluun, haittojen tarkempaa arviointia Sattasen poronhoitajille, porotiloille ja alueen poroille sekä maanomistajille. Vaadimme kaavoituksen kohteena olevan Sakatin kaivoksen aiheuttamien haittavaikutuksien täysimääräistä korvaamista ja kompensointia edellä mainituille, jos kaivos toteutetaan.	YVA-menettelyn yhteydessä on tehty laaja selvitys hankkeen vaikutuksista poronhoitoon. Rakenteiden ja toiminnan vaikutuksia on selvitetty ja arvioitu poroselvityksen täydennyksessä. Jatkoseurantaa tehdään. Paliskuntien kanssa käydään PHL:n 53 § mukaiset neuvottelut. Poronhoitolain 53 §:n mukainen Sakatin osayleiskaavan valmisteluvaiheeseen liittynyt neuvottelu käytiin 21.1.2021. Kaavaehdotuksesta tullaan järjestämään uusi neuvottelu. Perustellussa päätelmässä yhteysviranomainen korostaa, että ”lupamääräyksillä tulee estää huomattavan haitan syntyminen mm. porotalousselvityksessä mainituin toimenpitein.” Osayleiskaavaratkaisussa kaivosalue määrätään aidattavaksi ja poronhoidon toiminta- ja kehittämisedellytykset turvattavaksi sekä osoitetaan poronhoidon kannalta erityisen tärkeät rakenteet (ph). Kaivostoimituksessa päätetään haitankärsijöille tulevista korvauksista, jos niistä ei ole aiemmin sovittu.

10. MIELIPIDE 10

Mielipide 30.4.2021	***Vastine***
Sakatin osayleiskaava on palautettava takaisin valmisteluun. Suunnitelmassa on jätetty huomiotta kaava-alueen välittömässä läheisyydessä elävät vakituiset asukkaat, kaivoksen näillä näkymin negatiivisia vaikutuksia kiinteistöjen arvoon ei ole huomioitu eikä myöskään ole huomioitu mahdollisen kaivoksen toimintojen haittavaikutuksia jo olemassa olevalle yritystoiminnalle, mm. porotalousyrittäjyydelle. Kaava-alue sijaitsee Poronhoitolain määrittelemällä erityisesti poronhoitoon varatulla alueella missä maata ei saa käyttää niin, että siitä on eritystä haittaa porotaloudelle. Kaivoksesta on erityistä haittaa porotaloudelle.	Hankkeen ympäristövaikutukset on arvioitu myös yksityisille tiloille. YVA:n yhteydessä on tehty laaja selvitys hankkeen vaikutuksista poronhoitoon, jota on täydennetty vaihemaakuntakaavan laatimisen yhteydessä. Rakenteiden ja toiminnan vaikutuksia on selvitetty ja arvioitu poroselvityksen täydennyksessä. Jatkoseurantaa tehdään. Paliskuntien kanssa käydään PHL:n 53 § mukaiset neuvottelut. Poronhoitolain 53 §:n mukainen Sakatin osayleiskaavan valmisteluvaiheeseen liittynyt neuvottelu käytiin 21.1.2021. Kaavoituksen edetessä järjestetään seuraava PHL 53 § mukainen neuvottelu. Kaivostoimituksessa päätetään haitankärsijöille tulevista korvauksista, jos niistä ei ole aiemmin sovittu.
Kaavan laadinnassa kaivoksen haittavaikutukset ja vaikutukset yleensä on selostettu vain Sakatin kaivosyhtiön YVA-selostuksen pohjalta. Sakatin YVA on kuitenkin palautettu uudelleen valmisteluun. On arveluttavaa, että kunnan kaavoitus jatkaa prosessiaan virheelliseksi todetun riittämättömän YVAn pohjalta.	Kaavaluonnos perustui YVA-selostuksen tuottamiin tietoihin, selvityksiin ja vaikutustenarviointeihin. Vaikutusten arvioinnit ulottuvat myös Kitisen länsirannalle mm. melu, pöly, liikenne, maisema, rakennettu kulttuuriympäristö. Viranomaistahot ottavat kantaa selvitysten ja arviointien riittävyyteen. Koko YVA-selostusta ei palautettu uudelleen valmisteluun. Täydennys koski mm. pohjavesimallinnusta, jätejakeiden karakterisointia, vesitaseen laskentaa ja tulosten epävarmuuksia sekä Natura-vaikutusten arviointia. Sakatin kaivoshankkeesta toteutettua ympäristövaikutusten arviointia täydennettiin. Siitä

	annettiin perusteltu päätelmä 16.8.2023. Viranomaistahot ottavat kantaa selvitysten ja arviointien riittävyyteen. Osayleiskaavan luonnos II perustuu YVA-menettelystä annetun perustellun päätelmän jälkeen tarkentuneeseen hankevaihtoehtoon, joka on huomioitu myös Natura-arvioinnin täydennyksessä. Lisäksi osayleiskaavan luonnos II perustuu vaihemaakuntakaavassa tehtyihin ratkaisuihin ja niiden vaikutusten arviointeihin. Kaavan vaikutukset eri alueille kuvataan kaavaselostuksessa.
Kaavan laadinnassa aluerajaus on vedetty länsilaidassa Kitinen-jokeen. Kaivoksen suunniteltuja toimintoja, mistä on melu-, pöly-, valo- ja tärinävaikutuksia on sijoitettuna eri tuotantovaiheen mukaan hyvinkin lähelle jokiuomaa. Kaivosalueen raja on kartalle piirretty viiva, mutta se ei estä haittavaikutusten ulottumista myös jokiuoman yli. Kaavan laadinnassa on hyvin tärkeää tietää ja ymmärtää lähialueen vakituinen asutus ja jo olemassa olevat toiminnot. Tässä kaavassa ne on kokonaan unohdettu. Melua, valoa ja tärinää kaivosyhtiö voi toiminnallaan yrittää hallita, mutta pölyn määrä, sisältö ja leviäminen on vielä ratkaisematta. Pölyn kertyminen 7-8 kuukauden ajan lumeen ei voi olla vaikuttamatta alueen vesistöihin ja kasveihin. Sanomattakin on selvää, että vaikutus on eri, jos ripotellaan joka päivä hyppysellinen hiekkaa nurmikolle vai kipataanko koko kärryllinen kerralla.	Osayleiskaavan muutos tehdään kaivostoimintojen kannalta välttämättömälle alueelle. Toiminnan vaikutukset arvioidaan niin laajalti kuin mahdollisia vaikutuksia ilmenee. Kaavan mahdollistaman hankkeen pölypäästöt ja niiden vaikutukset sekä lieventämiskeinoja on arvioitu YVA-menettelyssä ja huomioitu kaavaselostuksessa. *Rakentamisen aikaiset vaikutukset* ilmastoon ja ilmanlaatuun johtuvat liikenteen ja työkoneiden pakokaasupäästöistä, rakentamiseen tarvittavan tarvekiven louhinnasta sekä kaivoksen tarvitseman infrastruktuurin rakentamisesta ja sen edellyttämistä muutoksista kuten teiden, maanalaisen kaivoksen sisäänkäynnin, rikastamon ja erilaisten varastoalueiden ja -altaiden rakentamisesta. *Kaivoksen toiminnan aikana* syntyvät pitkäaikaisimmat ja samalla merkittävimmät vaikutukset. Ilmastovaikutuksia sekä vaikutuksia ilmanlaatuun aiheutuu työkoneiden pakokaasupäästöistä ja malmin louhinnasta, murskauksesta, rikastuksesta, lämmityksestä sekä sivukiven ja rikastushiekan käsittelystä. Päästöjä aiheutuu myös rikasteen ja erilaisten raaka-aineiden, kuten kemikaalien, kuljettamisesta sekä työmatkaliikenteestä. Pölylaskeuman vaikutuksista porojen ravintoon on tehty selvitys. Pölyn leviämisen ja laskeuman mallinnuksella on arvioitu vaikutuksia porojen ravintoon.
Kaavan laadinnassa on tärkeää tietää ja ymmärtää lähialueen vakituinen asutus ja jo olemassa olevat toiminnot. Kaavassa ne on kokonaan unohdettu.	Osayleiskaavan muutos tehdään kaivostoimintojen kannalta välttämättömälle alueelle. Toiminnan vaikutukset arvioidaan niin laajalti kuin vaikutuksia ilmenee. Vaikutukset vakituiseen asutukseen ja olemassa oleviin toimintoihin on arvoitu.

Monia avoimia kysymyksiä: a) Miten kiinteistöjen arvonromahdus kompensoidaan? b) Miten varmistetaan, että porotalousyrittäjyyttä pystyy jatkamaan kaivoksen välittömässä läheisyydessä? c) Miten varmistetaan, että kaivoksesta tuleva pöly ei saastuta heinäpeltoja tai kotitarvekasvimaata? d) Kuinka voidaan olla varmoja, että alle kilometrin päässä myllertävä tunnelipora ei tunnu eikä kuulu kotiin? e) Miten haitat kompensoidaan ja kenelle? Vain kaava-alueelle vai haitan kärsijöille? Kaavaa ei tule hyväksyä ennen kuin näihin kysymyksiin saadaan luotettavat vastaukset.	a. Osayleiskaava ja kaivoshanke suunnitellaan niin, että kaivosalueen ulkopuolella eivät kiinteistöjen arvot romahda. Kitisen länsirannan asunnoilla ja loma-asunnoilla ei ylitetä melun ohjearvoja, ilmanlaadun raja-arvoja tai tärinän hyvien asuinolosuhteiden luokitusta. Kaivosalueen kiinteistöjen lunastus tapahtuu kaivoslain mukaisesti, jos niitä ei ole sovittu kaivosyhtiön kanssa aikaisemmin. b. PHL:n neuvottelujen ja suunnittelun kautta minimoidaan haittavaikutukset poronhoidolle ja toteutetaan kompensoivat toimet. Mahdollisista korvauksista päätetään viimeistään kaivostoimituksessa. c. Pölyn torjuntaan kiinnitetään erityinen huomio. Ympäristöluvassa asetetaan pölyämiselle rajat, joiden toteutumista valvotaan. d. Tunneliporan käytöstä on kansainvälisesti paljon kokemuksia. e. Kaava suunnitellaan niin, ettei se ole kenellekään osalliselle kohtuuton. Korvauksia käsitellään kaivoslain mukaisessa kaivostoimituksessa, jos niistä ei ole sovittu etukäteen.

11. SATTASEN KYLÄSEURA RY

Mielipide 8.2.2021	***Vastine***
Kyläseura hyväksyy kaivoksen toteuttamisperiaatteeksi VE1A:n, siten että raakaveden ottopiste siirretään kylän kohdalta ylävirtaan olevaan raakavedenottopisteeseen. Käsiteltyjen vesien purkuputken pää tulee ohjata mahdollisuuksien mukaan Kelukosken voimalaitospadon alapuolelle. Vesien käsittelyyn tulee käyttää viimeisintä tekniikkaa niin, että vesienkäsittely ei ainoastaan heilu raja-arvojen rajalla, vaan vedet puhdistetaan niin puhtaiksi kuin se on nykyteknologialla mahdollista.	Vedenotto- ja purkusuunnitelma valmistuu osayleiskaavaluonnokseen II ja ympäristölupahakemukseen. Yleiskaavassa osoitetaan vedenottoputken ja purkuputken ohjeellinen sijainti. Raakavesi otetaan kylän kohdalla ylävirrasta. Purkuputkella puhdistetut kaivosvedet johdetaan lähelle Kelukosken voimalaa.
Kyläseura esittää, että yhdystie rakennetaan etelän kautta Kitisen joen itäpuolelle niin että liikenne ei suoraan näy Sattasen kylän alueelle. Tällöin tie kulkisi Ulkusijankummun ja Eliaksenaavankummun kautta Kuusivaaraan.	Osayleiskaavan luonnoksissa II osoitetaan vaihtoehtoisina eteläinen ja pohjoinen yhdystie. Eteläisen yhdystien siirtäminen esityksen mukaisesti, johtaisi laajempiin luontovaikutuksiin. Haittaa olisi mm. viitasammakkoesiintymälle.

Kaavaan merkittävä Kuusivaaran melu- sekä pölyvaikutuksia ja valosaastetta estämään valli ja vallin ylin korkeustaso merkittävä kaavaan, valli ei saa näkyä kylälle, puusto säilytettävä Kelukosken altaan ja Kuusivaaran länsipuolen välissä estämään eli melua ja pölyhaittoja sekä valosaastetta, puuston vuotuinen kasvu korvattava maanomistajille, ostettava maa-alueet tai kaivosyhtiön järjestettävä korvaava maa-alue. Samoin Pahanlaaksonmaan kohdalle kaavaan merkittävä valli ja vallille merkittävä korkeustaso. Kyläseura esittää valosaastetta hillitseviä toimia niin että isoimmat valonlähteen kaivosalueen maanpäällisissä toiminnoissa rakennetaan siten, että kylämaisema ei pimeän aikaan merkittävästi häiriinny kaivoksen valonlähteistä.	Meluntorjuntamääräys osoitetaan osayleiskaavassa melumallinnuksen mukaisesti. Sen toteutus suunnitellaan yksityiskohtaisessa suunnittelussa. Silloin on edellytykset määritellä meluntorjuntarakenteiden korkeus. Valaistuksen maisemavaikutus kohdistuu voimakkaimmin kaivosalueen lähiympäristöön Kitisen jokilaaksoon alueelle niille kohdin, jolla ei ole omaa valaistusta ja toisaalta Viiankiaavan valottomaan maisemaan. Alueen valaistuksesta annetaan kaavamääräys.
Kyläseura esittää valvovalle viranomaiselle ja kaivosyhtiölle lisäselvityksiä pölyn, tärinän ja kuivalajityksen pölyn osalta. a) Pölyämisen vaikutukset ja vaikuttavat aineet erityisesti allergikoille, alueen viljelmille ja eläinten säilörehulle. b) Tärinän vaikutukset lähimmille kiinteistöille, niiden kivijaloille ja tulisijojen muureille.	a) Pölylaskeuman vaikutuksista porojen ravintoon on tehty selvitys. Pölyn leviämisen ja laskeuman mallinnuksella on arvioitu vaikutuksia porojen ravintoon. b) Ennen rakentamista kaikki tärinälle mahdollisesti alttiit rakennukset ja rakenteet tutkitaan ja dokumentoidaan. Jos vaurioita ilmenee, on vahingonaiheuttaja korvausvastuussa. Räjäytystöiden oppaassa (Vuolio & Halonen 2012) on esitetty, että tärinän havaintokynnys ihmisellä on noin vmax = 0,1–0,2 mm/s (heilahdusnopeuden suurimman komponentin maksimiarvo), jolloin voi kuulua myös astioiden helinää. Asumisviihtyvyyteen tärinä voi vaikuttaa jo kun värähtelyn huippuarvo (Vmax) saavuttaa arvon 0,5–1 mm/s. Rakenteelliset vauriot edellyttävät yleensä moninkertaista värähtelyä. (Talja & Törnqvist 2014). Tärinäselvityksissä arvioitiin liikenteen ja louhintatärinän vaikutukset. Liikennetärinä ei nykyisellä tieverkolla muutu rakentamisen tai kaivoksen toiminnan aikana. Tärinä rajoittuu pääosin alle 20 metrin etäisyydelle valtatiestä maaperän alueella ollessa suurimmalta osalta kovaa. Pehmeistä maapohjista laajin on Sattasen kylän eteläpuolella oleva saraturvealue, jolla liikenteen vaikutusalue voi ulottua 125 m etäisyydelle tiestä. Kaivoshankkeen liikennetärinällä ei ole vaikutusta liikennetärinään lukuun ottamatta yhdystien lähialuetta. *Kaivoksen rakentamisen aikana* yhdystien rakentaminen ja sillä liikennöinti aiheuttaa tärinää maaperästä riippuen 20… 125 m etäisyydelle, mutta alueella ei ole asutusta. Tarvekivilouhoksen tärinän suurimmat heilahdusnopeudet Sattasen kylän rannan puoleisella alueella ovat välillä 2-4 mm/s. Ivalontien ympäristössä jäädään heilahdusnopeuksissa välille 1-2 mm/s. Rakentamisvaiheessa tärinää syntyy myös vinotunnelin rakentamisesta, jonka kesto on noin 2 vuotta.

c) Kuivaläjityksen pölyn leviämisen ja koostumuksen mallintaminen tarkemmin sekä näiden ainesten pölyämisen lieventäminen.	*Kaivoksen toiminnan aikana* keskeinen tärinän lähde on *räjäytyksin tapahtuva malmin louhinta* maanalaisessa kaivoksessa. Maanalaisen kaivoksen louhintatärinä (räjäytykset) on selvästi havaittavissa maanpinnalla pääesiintymän yläpuolella. Tärinä ei aiheuta riskiä rakennuksille tai rakenteille. Laajimmillaan ja voimakkaimmillaan tärinän arvioidaan olevan vuosina 10-14 kaivostoiminnan aloittamisesta. Voimakkaimman tärinän (10 mm/s) alue ulottuu louhinnan eri vaiheissa Natura-alueella yhteensä laajuudeltaan noin 74 ha olevalle alueelle ja sijoittuu Kiimakuusikon eteläpuolelle, eikä alueella sijaitse asuin- tai lomarakennuksia. Voimakkuudeltaan vähintään 1 mm/s ulottuu noin 2 km etäisyydelle maanalaiselta kaivokselta. c) Kuivaläjityksen pölynhallintakeinoja ovat mm. rikastushiekan pinnan tiivistäminen, erillisten kuljetusreittien rakentaminen läjitetyn rikastushiekan pinnalle, kasojen välitön levittäminen, vaiheittainen maisemointi, kastelu, pölynestoaidat.
Kyläseura kantaa huolta Sattasen kylän asumisviihtyvyydestä, sitä ei saa millään tavoin vaarantaa kaivoshankkeen elinkaaren aikana. Erään kyläläisen esittämä vaihtoehto kaivoksen maanpäällisten toimintojen rakentamisesta Kevitsan infrastruktuurin yhteyteen olisi Sattasen kylän kannalta paras vaihtoehto. Joka tapauksessa kyläläiset ymmärtävät projektin laajuuden ja sen työllistävän ja aluetaloudellisen vaikutuksen.	Toiminnat suunnitellaan niin, että päästöjen ohjearvoja ei ylitetä. Valitun vaihtoehdon vaikutuksista Kitisen länsirannalle ja Sattasen kylään tehdään erillinen kooste. Kaivoksen huolto, rikastus sekä rikastushiekan varastointi tulee keskittää mahdollisimman tiiviisti vinotunnelin ja maanalaisen kaivoksen sisäänkäynnin läheisyyteen. Kaivosalue muodostetaan kaivoslain mukaisesti, ja alueesta vastaa AA Sakatti Mining Oy. Toimintojen keskittäminen ja malmin rikastaminen kaivosalueella vähentävät kuljetustarvetta sekä liikenteestä aiheutuvia vaikutuksia.
Kyläkokous esittää kunnalle kaivosvero neuvotteluja valtionhallinnon suuntaan siten, että kaivoksesta saadaan selkeästi suurempi osa veroetuja Sodankylään, kuin mitä esim. Kevitsa tällä hetkellä maksaa.	Esitys merkitään tiedoksi.

12. SATTASEN KALAVEDEN OSAKASKUNTA

Mielipide 16.4.2020	***Vastine***
Kuusivaaran yksityistien linjaus siirrettävä Ulkusianlammelta lähtien kulkien Ulkusiankumpujen ja Eliasaavan kumpujen kautta Kuusivaaraan.	Eteläisen yhdystien siirtäminen esityksen mukaisesti, johtaisi laajempiin luontovaikutuksiin porokodanjängällä ja Eliasaavalla, kuten viitasammakoiden elinolosuhteisiin.
Purkuputki haittaisi Kelujärvi-Rajala osayleiskaavassa olevien rantarakennuspaikkojen käyttöä sekä metsäkaistaleen metsänhakkuu ei suojaisi rantarakennuspaikkoja tai vesialueita eikä enää toimisi melu- sekä pölyvallina.	Uudessa osayleiskaavan luonnoksessa purkuputki on sijoitettu yksityistien viereen eikä se näin haittaa Kitisen rantamaisemaa. Suunnitelmaa tarkistetaan ja otetaan huomioon loma-asunnot sekä luontoarvot.
Kaavassa puhdistettujen vesien purkuputki olisi sijoitettava Porokodanpalosta noin 500 metriä alavir-	Purkuputki on tarkoituksenmukaista sijoittaa kovalle maalle, jotta sen valvonta, huolto- ja kunnossapito ovat varmempia. Osayleiskaavassa purkuputkella

taan päin, Känsäsaaren alapään kohdalle ja upotettaisiin Kelukosken altaan pohjaan Kelukosken padolle saakka.	puhdistetut kaivosvedet voidaan johtaa lähelle Kelukosken voimalaa.
Kyläläiset ajavat moottorikelkoilla Kuusivaaran- ja Jalaskaarron yksityisteitä itäiselle kelkkauralle, kulku kelkkauralle olisi merkittävä kaavaan kaivosalueen eteläpuolelta.	Moottorikelkkailu-ura on merkitty nykyiselle paikalle. Kaivosalueen kohdalla uraa on siirretty aidatun alueen ulkopuolelle. Lisäksi osoitetaan voimassa olevan yleiskaavan mukaisesti moottorikelkkailureitin yhteystarve. Reitti perustetaan eri toimituksessa.
Kuusivaaran ja Jalaskaarron yksityisteiden tieyhteys merkittävä kaavaan kaivosalueen kautta tai muutoin järjestettävä korvaava tieyhteys, jottei metsätalouden, metsästyksen, luontaistalouden ja muiden elinkeinojen harjoittaminen estyisi. Saaliseläinten haku autolla kaivosalueen kautta tai muutoin järjestettävä niille metsästäjille, jolla ei ole tieoikeutta Kuusivaaran ja Jalaskaarron yksityisteille.	Kulkuyhteys Jalaskaartoon suunnitellaan kaivossuunnitelman yhteydessä ja osoitetaan kaavakartalla yhteystarpeena tai kaavamääräyksellä.
Raakavedenottamon ottopaikka merkittävä kaavaan Kelukosken altaasta Kipittikummun pohjoisosan kautta kaavaesityksessä merkityn voimalinjan alla tai vierustalla.	Vedenotto- ja purkusuunnitelma valmistuu osayleiskaavan kaavaluonnokseen II ja ympäristölupahakemukseen. Yleiskaavassa osoitetaan vedenottoputken ja purkuputken ohjeellinen sijainti. Raakavesi otetaan Sattasen kylän kohdalla ylävirrasta. Purkuputkella puhdistetut kaivosvedet johdetaan lähelle Kelukosken voimalaa.
Kaavaan merkittävä Kuusivaaran melu- sekä pölyvaikutuksia ja valosaastetta estämään valli ja vallin ylin korkeustaso merkittävä kaavaan, valli ei saa näkyä kylälle, puusto säilytettävä Kelukosken altaan ja Kuusivaaran länsipuolen välissä estämään eli melua ja pölyhaittoja sekä valosaastetta, puuston vuotuinen kasvu korvattava maanomistajille, ostettava maa-alueet tai kaivosyhtiön järjestettävä korvaava maa-alue. Samoin Pahanlaaksonmaan kohdalle kaavaan merkittävä valli ja vallille merkittävä korkeustaso.	Meluntorjunta määräys osoitetaan melumallinnuksen mukaisesti. Sen toteutus suunnitellaan yksityiskohtaisessa suunnittelussa. Silloin on edellytykset määritellä meluntorjuntarakenteiden korkeus. Valaistuksen maisemavaikutus kohdistuu voimakkaimmin kaivosalueen lähiympäristöön Kitisen jokilaaksoon alueelle niille kohdin, jolla ei ole omaa valaistusta ja toisaalta Viiankiaavan valottomaan maisemaan. Alueen valaistuksesta annetaan kaavamääräys. Kitisen itärannalle määrätään eheä ja puustoinen maanpäällinen suojavyöhyke kaivoksen haitallisten vaikutusten lieventämiseksi.
Rakennusten, rakennelmien ja laitteiden korkeustason ei saisi ylittää Kuusivaaran korkeimman kohdan korkeustasoa, kaavan merkittävä korkeustaso.	Läjitettävien kaivosjätteiden ylin korkeusasema osoitetaan osayleiskaavassa siten, ettei se ylitä Kuusivaaraa. Kuusivaaran kaivosteollisuusalueen rakentamisen sallittuja korkeuksia voidaan määrätä tarkemmin asemakaavassa.
Esitettyyn kaavaan Kelukosken altaan itärannalle merkittävä kaivosyhtiölle rantamaiden lunastus- ja korvausvelvollisuus täysimääräisenä.	Osayleiskaava laaditaan niin, että se ei ole kohtuuton maanomistajille. Melu- ja pölymallinnuksilla varmistetaan, että olemassa olevalle ja oikeusvaikutteisessa kaavassa määritellylle maankäytölle ei aiheudu valtioneuvoston asettamien ohjearvojen ylittävää vaikutusta. Kaivostoimituksessa on haitan kärsijöille mahdollista määrätä korvauksia haitasta. Usein haitan korvauksista sovitaan jo hyvissä ajoin ennen kaivostoimitusta. Kaivosyhtiölle muodostuu kaivoslain mukainen lunastus- ja korvausvelvollisuus kaivosalueen EK-1- ja EK-2 alueen tiloihin. Kaivosalueelle sijoittuvat loma-asunnot ovat yhtiön omistuksessa.

Kiinteistöjen kelpoisuus asumiseen on selvitettävä ja turvattava. On todennäköistä, että kiinteistöjen arvot laskevat tai peräti nollaantuvat. Kaivosalueen vaikutuspiirin tulisi kaavassa liittää Sattasen kyläyhteisö vaikutusaluekaavaan ja kaivoshankkeen toteutuessa kaivosyhtiölle tulisi kaavassa merkitä lunastus- ja korvausvelvollisuus niille kiinteistöjen omistajille, jotka vaativat lunastusta kaivoksen haittojen vuoksi.	YVA-menettelyssä vaikutuksia on arvioitu toteutettujen mallinnusten sekä asiantuntija-arvioiden perusteella ja peilattu arvioita alueen perustilaan. Kaavan vaikutukset arvioidaan alueidenkäyttölain mukaisesti pohjautuen laadittuihin selvityksiin ja vaikutusten arviointeihin. Ennen kaivostoiminnan alkamista selvitetään alueen perustilaa vielä lisää, jotta toiminnan aikana tehtävin tarkkailuin voidaan havaita mahdolliset kaivoksesta aiheutuvat vaikutukset. Osayleiskaava ei saa olla maanomistajille kohtuuton. Toiminnat suunnitellaan niin, että Sattasen kylän asutus voi jatkua. Haittojen korvaamista käsitellään kaivoslain mukaisessa kaivostoimituksessa.
Kaivospiirin alueen maa-alueen virkistyskäyttö sekä marjastus ja metsästys kaivoksen tulon myötä loppuvat, edelliset haitat merkittävä kaavaselostukseen ja korvattava Sattasen kyläseuralle tai muille kylän toimijoille virkistyskäyttörahana tai esimerkiksi Sattasen kalaveden osakaskunnalle kalanistutuksina.	Vain kaivosteollisuusalue aidataan turvallisuuden takaamiseksi sekä ihmisille että poroille. Kaivosaluetta EK-2 ei saa aidata. Myös maanalaisen kaivoksen alueella maanpinnalla virkistyskäyttö voi jatkua entisellään.